

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Реставрації та експертизи творів мистецтва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

Токар М. І.

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ВК6 «КОПЮВАННЯ ТЕМПЕРНОГО ЖИВОПІСУ»

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший(бакалаврський) / другий (магістерський) / третій (освітньо-науковий)

галузь знань 02 Культура та мистецтво

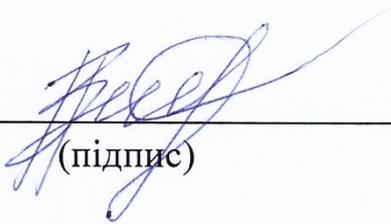
спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

освітня програма Реставрація та експертиза творів мистецтва

факультет Образотворче мистецтво

Робоча програма навчальної дисципліни «Копіювання темперного живопису» для здобувачів вищої освіти 2,3,4 курсів першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація ОПП Реставрація та експертиза творів мистецтва.

Розробник:

_____ Наталія ДЕРИГУЗ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Робоча програма розроблена кафедрою реставрації та експертизи творів мистецтва та затверджена протокол від «27» серпня 2025 року № 23

Завідувач кафедри _____ Вячеслав ШУЛІКА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Гарант освітньої програми _____ Наталя АНТОНЕНКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

УЗГОДЖЕНО

Декан факультету ОМ _____ Ольга ІВАЩЕНКО
(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Методичною радою ХДАДМ

Протокол від «27» серпня 2025 року № 25-04

АНОТАЦІЯ

В процесі навчання студенти опановують традиційні техніки роботи темперою, зокрема: побудову малюнка, особливості виготовлення та накладання левкасу, золочення, нюанси моделювання форми, нанесення захисного покриття. Особлива увага приділяється аналізу авторської манери, стилю та технологічних прийомів майстрів, що дозволяє наблизитися до автентичної художньої мови оригіналу.

Курс передбачає виконання студентами копії обраного твору темперного живопису (ікони), що включає в себе виконання комплексної дослідницької та практичної роботи: аналіз джерел, аналіз та дотримання історично обґрунтованої технічної послідовності виконання твору, поетапна документація процесу.

Результатом опанування дисципліни є формування компетентностей, необхідних для професійної діяльності у сфері реставрації. В програмі викладено етапи та зміст навчання дисципліни і дано перелік рекомендованої літератури.

THE SUMMARY

During the training, students master traditional techniques of working with tempera, in particular: drawing construction, features of making and applying levkas, gilding, nuances of modeling the form, applying a protective coating. Special attention is paid to the analysis of the author's manner, style and technological of the masters, which allows us to get closer to the authentic artistic language of the original.

The course involves students making a copy of a selected work of tempera painting (icon), which includes performing complex research and practical work: analysis of sources, analysis and adherence to a historically substantiated technical sequence of performing the work, phased documentation of the process.

The result of mastering the discipline is the formation of competencies necessary for professional activity in the field of restoration. The program outlines the stages and content of studying the discipline and provides a list of recommended literature.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ “КОПИВАННЯ ТЕМПЕРНОГО ЖИВОПИСУ”

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS: 25	Галузь знань <i>02 Культура і мистецтво</i>	вибіркова 2-4 курс
Модулів: 12	Спеціальність <i>023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація</i>	Рік підготовки:
		2-4
Загальна кількість годин: 750		Семестри
		3-8
Тижневих годин для денної форми навчання: 3 семестр-4 4 семестр-5 5 семестр-4 6 семестр-4 7 семестр-5 8 семестр-5	ОПП <i>Реставрація і експертиза творів мистецтва</i>	Лекції
		0
		Практичні
		380
		Аудиторні
		380
		Самостійна робота
	370	
	Вид контролю: <i>Екзаменаційний перегляд</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом дисципліни є вивчення технологічних, матеріалознавчих та художньо-стильових особливостей темперного живопису, зокрема традиційної іконописної техніки різних історичних періодів та регіональних шкіл.

Дисципліна має виразний міждисциплінарний характер і тісно пов'язана з такими галузями як: історія мистецтва, іконографія, матеріалознавство, реставрація творів живопису, експертиза творів мистецтва та інші.

Метою вивчення дисципліни «Копіювання темперного живопису» є:

- розвиток технічних і мистецьких навичок студентів у роботі з традиційними техніками і матеріалами в процесі створення іконописного твору
- вивчення й відтворення стилістичних особливостей відповідно до класичних канонів побудови іконописного взірця
- дослідження іконографії (атрибутики та символіки)
- оволодіння технікою темперного живопису
- оволодіння техніками золочення
- оволодіння стародавніми та сучасними методами написання ікони

До головних **задач** курсу належить: вивчення студентами структурних і стильових особливостей живопису та набуття практичних навичок з підготовки необхідних технічних матеріалів для роботи (основи, ґрунту, колористичного строю палітри, лаку, тощо). Згідно з програмою, за період навчання, студент повинен освоїти найбільш типові системи техніко-технологічного побудування фарбового шару, який склався в темперному живописі на різних етапах його розвитку.

3. Компетентності та програмні результати навчання навчальної дисципліни (згідно з освітньою програмою)

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності:

1. ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. ЗК 6 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. ЗК 8 Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
4. ФК 1 Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно просторового та візуального середовища.

5. ФК 2 Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.
6. ФК 4 Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.
7. ФК 8 Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.
8. ФК 9 Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
9. ФК 12 Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН7. Відобразити морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПРН11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

4. Програма навчальної дисципліни

2 курс

Тема “ Оплічна ікона”

Змістовний модуль 1

Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту

Тема 1. Обрання дерев'яної основи твору, шліфівка та видалення нерівностей основи

Тема 2. Процес гідрофібізації та покриття марилкою, пропитка клейовим складом

Тема 3. Нанесення паволоки

Тема 4. Вивчення різних рецептур ґрунтів, що використовуються в іконописі

Тема 5. Виготовлення левкасу на основі суміші крейди та клею

Тема 6. Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування

Змістовний модуль 2

Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення

Тема 7. Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей

Тема 8. Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї

Тема 9. Ознайомлення з технікою золочення

Тема 10. Розробка щоденника з копіювання

Змістовний модуль 3

Розкриття ікони в кольорі

Тема 11. Підготовка пігментів та яєчної емульсії

Тема 12. Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)

Тема 13. Процес личного письма

Змістовний модуль 4

Робота з декоративними елементами, захисне покриття

Тема 14. Відтворення візерунків, орнаментів, елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опушу

Тема 15. Теоретичне та практичне ознайомлення з особливостями покриття ікони захисним шаром лаку.

Тема 16. Розробка щоденника з копіювання

3 курс

Тема “Поясна ікона”

Змістовний модуль 1

Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту

Тема 1. Обрання дерев'яної основи твору, шліфівка та видалення нерівностей основи

Тема 2. Процес гідрофібізації та покриття марилкою, пропитка клейовим складом

Тема 3. Нанесення паволоки

Тема 4. Вибір оптимальної рецептури ґрунту, відповідно до обраного референсу

Тема 5. Виготовлення левкасу на основі суміші крейди (гіпсу) та клею

Тема 6. Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування

Змістовний модуль 2

Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення

Тема 7. Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей

Тема 8. Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї

Тема 9. Виконання золочення фрагменту твору чи фону (за необхідністю)

Тема 10. Розробка щоденника з копіювання

Змістовний модуль 3

Розкриття ікони в кольорі

Тема 11. Підготовка пігментів та яєчної емульсії

Тема 12. Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)

Тема 13. Процес личного письма

Змістовний модуль 4

Робота з декоративними елементами, захисне покриття

Тема 14. Відтворення візерунків, орнаментів, елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опуш

Тема 15. Покриття ікони захисним шаром лаку

Тема 16. Розробка щоденника з копіювання

4 курс

Тема “Сюжетна композиція (чи її фрагмент)”

Змістовний модуль 1

Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту

Тема 1. Обрання дерев'яної основи твору, шліфівка та видалення нерівностей основи

Тема 2. Процес гідрофібізації та покриття марилкою, пропитка клейовим складом

Тема 3. Нанесення паволоки

Тема 4. Вибір оптимальної рецептури ґрунту, відповідно до обраного референсу

Тема 5. Виготовлення левкасу на основі суміші крейди (гіпсу) та клею
Тема 6. Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування

Змістовний модуль 2

Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення

Тема 7. Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей
Тема 8. Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї
Тема 9. Виконання золочення фрагменту твору чи фону (за необхідністю)
Тема 10. Розробка щоденника з копіювання

Змістовний модуль 3

Розкриття ікони в кольорі

Тема 11. Підготовка пігментів та яєчної емульсії
Тема 12. Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)
Тема 13. Процес личного письма

Змістовний модуль 4

Робота з декоративними елементами, захисне покриття

Тема 14. Відтворення візерунків, орнаментів, елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опуш
Тема 15. Покриття ікони захисним шаром лаку
Тема 16. Розробка щоденника з копіювання

5. Структура навчальної дисципліни

2 курс, 3 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		пр	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						

Змістовий модуль 1. Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту						
Тема 1. Обрання дерев'яної основи твору, шліфівка та видалення нерівностей основи	10		5			5
Тема 2. Процес гідрофібізації та покриття морилкою, пропитка клейовим складом	4		2			2
Тема 3. Нанесення паволоки	4		2			2
Тема 4. Вивчення різних рецептур ґрунтів, що використовуються в іконописі	10		5			5
Тема 5. Виготовлення левкасу на основі суміші крейди та клею	12		6			6
Тема 6. Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування	20		10			10
Разом – зм. модуль 1	60		30			30
Змістовий модуль 2. Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення						
Тема 7. Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей	30		15			15
Тема 8. Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї	10		5			5
Тема 9. Ознайомлення з технікою золочення	10		5			5
Тема 10. Розробка щоденника з копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 2	60		30			30
Усього годин						
Екзаменаційний перегляд			-	-		-
Усього годин						

2 курс, 4 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Денна форма	
	Усього	у тому числі

		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Розкриття ікони в кольорі						
Тема 11. Підготовка пігментів та яєчної емульсії	20		10			10
Тема 12. Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)	30		15			15
Тема 13. Процес личного письма	30		20			10
Разом – зм. модуль 3	80		45			35
Змістовий модуль 4. Робота з декоративними елементами, захисне покриття						
Тема 14. Відтворення візерунків, орнаментів, елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опуш	30		15			15
Тема 15. Теоретичне та практичне ознайомлення з особливостями покриття ікони захисним шаром лаку	20		10			10
Тема 16. Розробка щоденника з копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 4	60		30			30
Усього годин						
Екзєменаційний перегляд						
Усього годин						
	160		13 5			125

3 курс, 5 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усь ого	у тому числі				
л		пр	ла б	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту						
Тема 1. Обрання дерев'яної основи твору, шліфовка та видалення нерівностей основи	10		5			5

Тема 2. Процес гідрофібізації та покриття морилкою, пропитка клейовим складом	4		2			2
Тема 3. Нанесення паволоки	4		2			2
Тема 4. Вибір оптимальної левкасної рецептури	10		5			5
Тема 5. Виготовлення левкасу на основі суміші крейди та клею	12		6			6
Тема 6. Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування	20		10			10
Разом – зм. модуль 1	60		30			30
Змістовий модуль 2. Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення						
Тема 7. Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей	30		15			15
Тема 8. Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї	10		5			5
Тема 9. Виконання золочення (за необхідністю)	10		5			5
Тема 10. Розробка щоденника з копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 2	60		30			30
Усього годин						
Екзаменаційний перегляд			-	-		-
Усього годин						

3 курс, 6 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього о	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	ср	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Розкриття ікони в кольорі						
Тема 11. Підготовка пігментів та яєчної емульсії	20		10			10

Тема 12. Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)	30		15			15
Тема 13. Процес лічного та долічного письма	30		20			10
Разом – зм. модуль 3	80		45			35
Змістовий модуль 4. Робота з декоративними елементами, захисне покриття						
Тема 14. Відтворення візерунків, орнаментів, елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опуш	30		15			15
Тема 15. Теоретичне та практичне ознайомлення з особливостями покриття ікони захисним шаром лаку	20		10			10
Тема 16. Розробка щоденника з копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 4	60		30			30
Усього годин						
Екзменаційний перегляд						
Усього годин	160		135			125

4 курс, 7 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		пр	л а б	і н д	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. Вибір, підготовка та обробка основи твору та ґрунту						
Тема 1. Обрання дерев'яної основи твору, шліфовка та видалення нерівностей основи	10		5			5
Тема 2. Процес гідрофібізації та покриття марилкою, пропитка клейовим складом	4		2			2
Тема 3. Нанесення паволоки	4		2			2
Тема 4. Вибір оптимальної рецептури левкасу	10		5			5
Тема 5. Виготовлення левкасу на основі суміші крейди та клею	12		6			6

Тема 6. Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування	20		10			10
Разом – зм. модуль 1	60		30			30
Змістовий модуль 2. Виконання прорису оплічної ікони, техніка золочення						
Тема 7. Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей	30		15			15
Тема 8. Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї	10		5			5
Тема 9. Виконання золочення за необхідністю	10		5			5
Тема 10. Розробка щоденника з копіювання	10		5			5
Разом – зм. модуль 2	60		30			30
Усього годин						
Екзаменаційний перегляд			-	-		-
Усього годин						

4 курс, 8 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усьог о	у тому числі				
л		п	лаб	ін д	сп	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 3						
Змістовий модуль 3. Розкриття ікони в кольорі						
Тема 11. Підготовка пігментів та яєчної емульсії	20		10			10
Тема 12. Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)	30		15			15
Тема 13. Процес лічного та долічного письма	30		20			10
Разом – зм. модуль 3	80		45			35
Змістовий модуль 4. Робота з декоративними елементами, захисне покриття						
Тема 14. Відтворення візерунків, орнаментів,	30		15			15

елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опуш					
Тема 15. Теоретичне та практичне ознайомлення з особливостями покриття ікони захисним шаром лаку	20		10		10
Тема 16. Розробка щоденника з копіювання	10		5		5
Разом – зм. модуль 4	60		30		30
Усього годин					
Екзєменаційний перегляд					
Усього годин	160		135		12 5

6. Теми практичних занять (2, 3, 4 курси)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Обрання дерев'яної основи твору, шліфовка та видалення нерівностей основи	5
2	Процес гідрофібізації та покриття марилкою, пропитка клейовим складом	2
3	Нанесення паволоки	2
4	Вивчення різних рецептур ґрунтів, що використовуються в іконописі	5
5	Виготовлення левкасу на основі суміші крейди та клею	6
6	Процес нанесення левкасу на поверхню основи та його подальше шліфування	10
7	Створення ескізу майбутньої ікони на папері, з урахуванням канонічних пропорцій та стилістичних особливостей	15
8	Перенесення прорису на ґрунтовану поверхню та виконання граф'ї	5
9	Техніки золочення	5
10	Розробка щоденника з копіювання	5
11	Підготовка пігментів та яєчної емульсії	10
12	Розкриття основних площин в кольорі (фон, санкир)	15
13	Процес лічного та долічного письма	20
14	Відтворення візерунків, орнаментів, елементів одягу, німбів, відтворення шрифтової композиції, опуш	15
15	Теоретичне та практичне ознайомлення з особливостями покриття ікони захисним шаром лаку	10

16	Розробка щоденника з копіювання	5
----	---------------------------------	---

7. Теми семінарських занять

Програмою не передбачається проведення семінарських занять.

8. Самостійна робота (2, 3, 4 курси)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз видів деревини, що застосовуються в іконописі, їх фізичних властивостей та впливу на довговічність твору.	5
2	Дослідження технологічних особливостей гідрофібізації та клейових пропиток: порівняння рецептур та рекомендації щодо вибору складу.	2
3	Опрацювання історичних джерел і технологічних традицій наклеювання паволоки в різних іконописних школах.	2
4	Порівняльний огляд рецептів ґрунтів (левкасів) у різні історичні періоди: візантійська, давньоруська, українська традиції.	5
5	Самостійне опрацювання способів приготування левкасу та аналіз впливу пропорцій компонентів на якість покриття.	6
6	Вивчення методів шліфування левкасу, засобів контролю рівності поверхні та типових технічних помилок.	10
7	Дослідження канонічних вимог до побудови оплічної ікони: пропорції голови, плечей, лику, структура композиції.	15
8	Самостійне опрацювання різних методів перенесення рисунка на левкас: копіювання, калькування, насічка та їх переваги.	5
9	Огляд технік золочення (поліментне, міксійне, асістне) та вимоги до підготовки поверхні перед нанесенням золота.	5
10	Формування та ведення «Щоденника копіювання»: структура, правила фіксації етапів роботи, опис технічних рішень.	5
11	Вивчення властивостей традиційних пігментів, принципів змішування та приготування яєчної темпера.	10
12	Аналіз технології розкриття площин в кольорі. Порівняння підходів різних шкіл.	15
13	Самостійне дослідження техніки лічного та долічного	10

	письма: світлотіньова модель, «вохріння», «плаві», «пробіли».	
14	Вивчення орнаментальних систем, характерних для ікон різних регіонів; аналіз схем побудови візерунків і німбів.	15
15	Огляд видів лаків, традиційних та сучасних засобів захисного покриття: технологія нанесення, ризики та обмеження.	10
16	Поглиблена робота над «Щоденником копіювання»: опис завершальних етапів, оформлення повного технологічного паспорта копії та альбому ілюстрацій	5

9. Методи навчання

В навчальному процесі використовуються словесні, наочні, практичні, пояснювально-ілюстративні та дослідницькі методи. Системний підхід навчального процесу забезпечує методи навчання, такі як метод організації і проведення навчання, стимулювання і мотивації, контролю і самоконтролю в навчанні, інтерактивні та активні методи.

Серед інтерактивних методів застосовуються відповіді на запитання і опитування думок студентів; дискусії, мозковий штурм.

До активних методів відноситься виконання практичних завдань. Водночас зберігається інтерактивне спілкування з викладачем.

Наочний метод навчання спирається на візуальному сприйнятті інформації. в навчальному процесі активно використовуються ілюстративні матеріали.

Серед практичних методів застосовуються – виконання практичних робіт (творчі роботи).

Також застосовуються методи дистанційного навчання, які не відрізняються від традиційних, крім онлайн формату.

10. Методи контролю

Програмою передбачено наступні *форми контролю*:

- перевірка завдань самостійної роботи студентів;

- поточний перегляд;
- екзаменаційний перегляд.

11. Критерії оцінювання результатів навчання:

Загальні критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здійснюється з урахуванням рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних умінь і навичок, самостійності виконання завдань, дотримання професійних та етичних принципів реставраційної діяльності.

Критерії оцінювання практичних занять

Оцінювання практичних занять здійснюється на основі якості виконання реставраційних завдань, дотримання технологічної послідовності робіт, правильного добору матеріалів і методик, акуратності виконання, обґрунтованості прийнятих рішень та вміння працювати з реставраційною документацією.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота оцінюється за повнотою та якістю виконання завдань, вмінням аналізувати науково-методичні джерела, коректністю оформлення результатів, дотриманням встановлених термінів подання робіт.

Критерії оцінювання модульного контролю

Модульний контроль передбачає оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу та практичних навичок відповідно до змісту модуля, здатності узагальнювати матеріал і застосовувати набуті знання під час виконання комплексних практичних завдань.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзем. перегляд

Поточне тестування та самостійна робота		Сума
1 модуль		
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	

T1	T2	T3-4	T5-6	CP	T7	T8	T9	T10	CP	100
0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	0-10	

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД

2 модуль								100
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2				
T11	T12	T13	CP	T14	T15	T16	CP	100
0-6	0-6	0-12	0-6	0-6	0-6	0-12	0-6	

T1, T2, T3 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	задовільно
60–63	E	
35–59	EX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	E	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки знань та умінь студентів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–20
2	Поточний контроль	0–20
3	Поточний контроль	0–20
4	Поточний контроль	0–40
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок

А-	16	36	Аспірант в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
В	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
С	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
Д	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
Е	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

13. Методичне забезпечення

Методичні рекомендації

1. Методичні рекомендації до проведення практичних занять з дисципліни «Копіювання темперного живопису» для студентів 2 курсу спеціальності «Реставрація та експертиза творів мистецтва» ХДАДМ, кафедра реставрації та експертизи творів мистецтва. Харків: ХДАДМ, 2025.
2. Берлач О. П., Галькун Т.Д. Технологічні особливості матеріалів: живопис, реставрація. Технологічний практикум для бакалаврів, магістрантів образотворчого мистецтва. Навчально-методичне видання. / О.П. Берлач, Т.Д. Галькун/. – Луцьк: ПВД «Твердиня», 2017. 47 с
3. Дерев'яно А.Ю. Методичні рекомендації на тему «Реставрація темперного живопису». Харків: ХДАДМ, 2016–2018 рр.
4. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Мінеральні фарби темперного живопису». Харків: ХДАДМ, 2004. 49 с.

14. Рекомендована література

Базова література

1. Берлач О. П., Галькун Т. Д. Технологічні особливості матеріалів: живопис, реставрація. Технологічний практикум для бакалаврів, магістрантів образотворчого мистецтва : навчально-методичне видання. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2017. 47 с.
2. Деригуз Н.В. Левкас в образотворчому мистецтві України кінця ХХ - початку ХХІ століття: традиції, синтез, рефлексії воєнного стану -

дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 023-Образотворче мистецтво. - Харків, 2024. - 351 с.

3. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони. Львів : Свічадо, 2002. 184 с.

4. Лоханько В. Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків : Мистецтво, 1938. 187 с.

5. Лоханько Ф. П., Флорова Т. І. Художні матеріали: техніка живопису. Київ : Держ. Видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. 142 с.

6. Титов М. Ф. Техніка і технологія темперного жовткового іконопису. Київ : Vona Mente, 2005. 96 с.

7. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Мінеральні фарби темперного живопису». – Харків: ХДАДМ, 2004. – 49 с.

8. Шуліка В.В. Методичні рекомендації «Органічні барвники темперного живопису». – Харків: ХДАДМ, 2005. – 56 с.

9. Методичні рекомендації кафедри РЕТМ розташовані у репозитарії ХДАДМ за посиланням: <https://www.ksada.org/repozytorij/kafedra-restavracziyi-ta-ekspertyzy-tvoriv-mystecztva/>

Допоміжна література

1. Бідзіля В.О. Біоциди в реставраційній практиці Київ: Національний науково-дослідний реставраційний центр України, 2003. 64 с.

2. Жердзицкий, В. Живопись. Техника и технология. Харків: Колорит, 2006. 327 с.

3. Лоханько В.Є. Художні матеріали і техніка живопису. Харків: Мистецтво, 1938. 187 с.

4. Лоханько Ф.П. Флорова Т.І. Художні Матеріали: Техніка живопису. Київ: Держ. видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР., 1960. 142 с.

5. Проблеми збереження, консервації і реставрації музейних пам'яток історії та культури: Спецвипуск. Проблеми біопшкодження пам'яток історії та культури /Кол. авторів, кер. Т.О. Кондратюк. Київ: ІПК ПК, 1998. 172 с.

6. Скоп Л. Українське церковне малярство у Галичині: техніка та технологія XV-XVIII ст. Львів: Коло, 2013. 192 с.

7. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. Київ: Мистецтво, 2009. 304 с.

8. Losos L. Die Technik der Malerei. Praha: Artia Verlag, 1988. 191 p.